

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 14:30 uur d.d. 29 maart – 10:30 uur d.d. 30 maart

5.1.2e

Directie Communicatie VWS | Input voor de interdepartementale omgevingsanalyse

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Nederlanders besmet en/of geïsoleerd Patiënten, medewerkers en bezoekers van gesloten Nederlandse ziekenhuizen 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Zorginstellingen en personeel PGB-houders 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek dat zich (o.a. op sociale media) zorgen maakt Politici

Samenvatting

- Overall somber beeld direct na de update van het RIVM zondag. Het wordt steeds spannender; een échte race tegen de klok, zo is te horen.
- Media vanochtend bezien de huidige situatie op twee manieren. Enerzijds hoopvol nu het aantal nieuwe besmettingen wat lijkt af te vlakken, en de situatie in Brabant iets meer onder controle lijkt. Maar anderzijds uiten zij grote zorgen over het dreigende tekort aan IC-bedden in heel Nederland. "Het was dit weekend een spannende wedloop tussen nieuwe patiënten en extra IC-bedden; de zorg bleef het onheil nog net voor" –maar gaat dit ook komende week lukken?
- Ook wordt vol spanning uitgekeken naar dinsdag. De verwachting heerst breed (pers, publiek en Kamer) dat de maatregelen worden verlengd. De vraag is meer: met weken of met maanden? De verwachting is dat de scholen nog een iets langere periode gesloten blijven, tot de resultaten van het onderzoek naar kinderen is afgerond. Jack Mikkers, burgemeester van Den Bosch en voorzitter van de Veiligheidsregio Brabant-Noord, adviseerde het kabinet zondag al om de maatregelen met zeker nog een maand te verlengen.
- De afhankelijkheid van het buitenland voor medische beschermingsmiddelen (zoals mondkapjes) is na dit weekend prominenter op de agenda gekomen. NU'91 is een meldpunt gestart om in kaart te krijgen waar er problemen zijn met beschermingsmiddelen voor verpleegkundigen en verzorgenden. Media herhalen de uitspraak van Philips-topman Van Houten die zondagavond zei dat Nederland twee weken geleden (pas) beademingsapparatuur heeft besteld.
- Ook prominenter naar voren: de groeiende zorgen en angst van mensen die horen dat hun niet-acute (maar wel noodzakelijke) medische behandeling is uitgesteld door hun ziekenhuizen.

Karakterisering berichtgeving

- Aandacht neemt weer wat meer toe voor corona in aanloop naar een spannende week: wat beslist het Kabinet dinsdag, en: zal de IC-capaciteit voldoende snel groeien?
- Naast aandacht voor het besluit over de maatregelen, de IC-capaciteit en de duiding van het RIVM over de meest recente cijfers, ook aandacht voor de economische gevolgen. Volgens Trouw werkt de 'anderhalve-metereconomie' goed, maar het MKB wordt hard getroffen: "We verdienen niets -het is een drama!"
- NRC zoomt op de voorpagina in op het onderzoek naar de mogelijke start van de besmetting in Nederland. Het lijkt er nu op dat de eerste besmetting mogelijk al begin februari heeft plaatsgevonden. "Mogelijk is de huidige kudde-immuniteit al groter dan gedacht."
- Telegraaf besteedt aandacht aan een mogelijke nieuwe brandhaard in de biblebelt-regio.
- De ochtendjournaals besteden aandacht aan de uitspraak van Philips-topman Van Houten en de melding door NU'91.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)
Slachtoffers

- Het aantal coronabesmettingen in de provincie Gelderland is fors aan het stijgen. Na Noord-Brabant kwamen er in een dag tijd de meeste coronapatiënten bij: een kleine 200, bijna 12 procent.
- De toename van het aantal doden in de Italiaanse regio Lombardije is de afgelopen 24 uur afgevlakt. Zondag meldden bronnen 416 nieuwe sterfgevallen tegen 542 een dag eerder.

Identiteiten

- Ouders van kinderen met een ernstig meervoudige gehandicapt kind vrezen dat ze de thuishulp straks niet meer kunnen betalen, zo blijkt uit een enquête. Zo'n 40 procent van de ouders zegt dat onder de nieuwe omstandigheden hun pgb niet toereikend is om de zorg voor hun kinderen te financieren.
- 14-jarige Portugese zaalvoetballer is de jongste (geïdentificeerde) patiënt in Europa die overlijdt aan corona.

Scenario's

- Hoogleraar Ira Helsloot stelt dat de maatregelen schadelijk effect zullen hebben op de volksgezondheid op de lange termijn: meer mensen zullen overlijden door economische gevolgen en uitstel van reguliere zorg.

Informatiebehoefte

- VWS webcare krijgt vooral berichten binnen over de testcapaciteit, mondkapjes, toelatingsbeleid op vliegvelden en het benaderen van oudere mensen met de vraag wat ze willen indien ze corona krijgen. De uitspraak van Philips-topman Van Houten lokt veel kritiek uit. Mensen vinden dit veel te laat en vinden dat Nederland te makkelijk met de situatie omgaat.
- De tweet van minister Van Rijn over zijn gesprek met de Chinese ambassadeur Xu Hong en zijn dank aan China voor hun steun, valt bij veel mensen verkeerd. Zij snappen niet dat hij dit heeft gedaan "omdat het allemaal in China is begonnen".
- In Zondag met Lubach aandacht voor de vragen die heersen na afloop van de persconferenties van vorige week. "Jonge kinderen mogen buitenspelen. Maar wat is jong? Moeten zij buiten afstand houden?" De verwarring wordt groter door uitspraak Rutte: "Kinderen die thuis spelen moeten afstand houden en buiten mag de groep niet te groot worden. Maar wat is te groot?" Hetzelfde geldt voor het bezoek van maximaal drie personen. Volgens Lubach klinkt dit 'te gezellig', het geeft de mogelijkheid om elke dag drie mensen langs te laten komen. Nu blijft volgens hem de verkeerde boodschap hangen.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)*NU'91 start meldpunt tekort aan beschermende middelen*

- Vanuit het hele land krijgt NU'91, beroepsorganisatie voor verpleegkundigen en verzorgenden, signalen dat de beschermende middelen niet op orde zijn. Om in kaart te brengen waar de problemen zitten, is NU'91 een meldpunt gestart. NU'91 vindt het 'onacceptabel' dat op sommige plekken niet meer de juiste beschermingsmiddelen voorradig zijn. "Ruim drie weken geleden hebben we in een gesprek met VWS al aangegeven dat de veiligheid van zorgprofessionals de hoogste prioriteit moet hebben." Afgelopen donderdag zijn er twee moties Kamerbreed aangenomen. Hierin staat dat aankomende week de beschermende middelen voor iedere zorgprofessional in Nederland op orde moet zijn. "Met de meldingen die binnenkomen op het meldpunt, hoopt NU'91 in kaart te brengen in hoeverre hier al aan is voldaan."

Social distancing

- Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer zien zondag minder mensen in de bossen. Wel vooral door het 'gure weer' in plaats van de verscherpte maatregelen van vorige week. Ook op de stranden was het rustig. Veiligheidsregio Noord-Holland Noord stelt dat mensen zich goed aan de richtlijnen hebben gehouden.

Maatregelen tbv het vergroten van de IC-capaciteit van ziekenhuizen

- Twee patiënten van het Isala-ziekenhuis zijn overgeplaatst naar een ziekenhuis in het Duitse Münster. Het ziekenhuis bereidt zich voor op een piek aan coronapatiënten op de intensive care.
- Het Amphiaziekenhuis gebruikt een deel van de operatiekamers voor opvang coronapatiënten waarmee capaciteit aan intensive carebedden met beademingsapparatuur is gestegen van 30 naar 48.
- Het Albert Schweitzer krijgt vierde afdeling tegen coronavirus. De eerste drie afdelingen zitten vol waardoor de intensive care nu uitbreidt naar de verkoeverafdeling en er daarmee zeven extra bedden komen.

Ziekenhuisapothekers druk om tekorten van coronamedicijnen te voorkomen

- Ziekenhuisapothekers in het hele land zijn volop bezig om dreigende tekorten te voorkomen aan medicijnen die essentieel zijn voor de behandeling van ernstig zieke coronapatiënten. Het gaat vooral om bepaalde

slaapmiddelen die nodig zijn om patiënten die beademd worden onder zeil te houden. NVZ-voorzitter Gerard Hugenholtz vertelt dat zijn collega's de productie van medicijnen zoveel mogelijk aan het opvoeren zijn. "En we werken nauw samen. Bij de bereiding van geneesmiddelen, maar ook op andere vlakken."

Palliatieve afdelingen voor coronapatiënten

- Het ziekenhuis OLVG in Amsterdam richt op dit moment een speciale afdeling in voor coronapatiënten die binnen enkele dagen zullen overlijden.
- Meer ziekenhuizen en zorgorganisaties zetten op dit moment palliatieve afdelingen op voor coronapatiënten. Naar schatting zijn er nu zeker 25 initiatieven, variërend van 6 tot 100 bedden.

Maatregelen in de sportwereld

- Volgens Japanse media zal op 23 juli 2021 in Tokio de openingsceremonie van de Olympische Spelen gehouden worden. IOC-lid Dick Pound kan nog niet bevestigen, maar vindt de datum een logische keuze.
- Twee spelers (Ajax-speler Promes en FC Groningen-speler Redan) zijn te zien in een video waarin zij met vrienden voetballen. De ophef resulteert in een reactie van FC Groningen. Zij laat weten dat dit niet volgens de afspraak is –niet samen sporten- en te zullen kijken hoe hiermee om te gaan. Nog geen reactie van Ajax.

Overig: geldinzamelactie 3FM voor Rode Kruis

- Radiozender NPO 3FM komt met een extra editie van Serious Request om geld in te zamelen voor het Rode Kruis. 3FM Serious Request: 'Never Walk Alone' wordt gehouden van 13 tot 18 april.

Betekenisgeving

Maatregelen na 6 april

- Jack Mikkers, burgemeester van Den Bosch en voorzitter van de Veiligheidsregio Brabant-Noord, adviseert het kabinet om de maatregelen in de strijd tegen het corona-virus met zeker nog een maand te verlengen.
- De Kamer verwacht een verlenging van de maatregelen, aldus Telegraaf. Reacties van Kamerleden:
 - VVD-Kamerlid Veldman schrikt van de nieuwe RIVM-cijfers. "Het is aannemelijk dat de maatregelen ook na 6 april worden gehandhaafd, al staat of vallen die bij hoe goed we die met z'n allen naleven."
 - CDA-Kamerlid Van den Berg: "Lijkt beter te gaan. Ook als we komende week gaan zien dat de maatregelen effect hebben, dan kan ik me voorstellen dat ze nog even overeind blijven. Dat gaan we dinsdag zien."
- PVV-leider Wilders noemt de cijfers 'schokkend'. "Het verlengen van de genomen maatregelen is wel het minste dat het kabinet kan doen. En hou eens op met geklets over afvlakking. Want 132 coronadoden erbij in 24 uur, dat is het hoogste aantal doden sinds de uitbraak van de crisis. Dat zijn mensen met gezinnen, familie, vrienden en kennissen van vlees en bloed."
- SP-Kamerlid Hijink: "Het ziet er niet goed uit. Terwijl het werkelijke aantal waarschijnlijk veel hoger ligt. In Brabant overlijden mensen aan corona die niet in de statistieken staan omdat ze niet zijn getest."
- Henk Krol van 50PLUS wil zoveel mogelijke testcapaciteit. "Alleen al in mijn straat zijn er twee mensen doodgegaan. Een kapper heeft iemand geknipt die nu dood is. Dan wil je toch duidelijkheid?"

Beademingsapparatuur

- Volgens Philips-topman, Frans van Houten, heeft Nederland pas twee weken geleden beademingsapparatuur bij Philips besteld. Toen het verzoek van Nederland binnenkwam was de voorraad van het bedrijf al aan andere landen verkocht. In januari en februari werden duizenden beademingsapparaten aan China geleverd, vervolgens bestelde Italië veel apparatuur. "En toen was de voorraad op", vertelt Van Houten. De topman wil niet zeggen of de bestelling van Nederland te laat kwam. Wel zegt hij: "Heel de wereld heeft niet scherp naar China gekeken. Men dacht dat het wel mee zou vallen."
- Op sociale media heerst ongeloof over de uitspraak van Van Houten. Men is van mening dat Nederland te laat was met de aanvraag. Ook kritiek op Philips: "Philips reageert net zo reactief als de overheid."
- Geert Wilders op Twitter: "Twee weken geleden pas? Waarom pas zo laat? Echt ongelooflijk en veel te laat. Blijkbaar is het kabinet pas actief gaan bestellen nadat de motie Wilders/Asscher over voldoende IC-capaciteit werd aangenomen op 12 maart."

- Volgens Follow the Money houdt Defensie 'cruciale beademingsapparatuur achter'. Defensie beschikt over minimaal 19 beademingsapparaten die niet aan ziekenhuizen ter beschikking worden gesteld, hoewel de vraag naar beademingsapparatuur voor mobiel IC-gebruik groter is dan ooit.

Druk op de IC

- Ziekenhuizen in het hele land zetten zich schrap voor de piek. Er liggen nu ruim 1.000 patiënten op IC's. "Dat wordt spannend. Halen we 2.000 plekken eind volgende week? En 2.500 plekken die week erna, misschien wel 3.000 plekken uiteindelijk? Ergens gaat het kraken", zegt Diederik Gommers.
- De journaals schetsen zondagavond een somber beeld. Indien er een eerdere en grotere piek gaat komen van patiënten op de IC's "dan gaat Nederland het niet redden", aldus NOS. Andere media zijn nog iets voorzichtiger en verbinden nog geen finaal oordeel aan de 'race tegen de klok' voor meer IC-bedden.

Situatie in Brabant

- Brabantse ziekenhuizen kunnen de drukte nog aan. "Wij hebben nog extra ruimte en we zullen komende week zien of we het daarmee redden", zegt ROAZ-voorzitter Bart Berden. Hoewel de groei van het aantal ziekenhuisopnames hier afvlakt, geldt dat nog niet voor de opnames op de IC. "Daar verwachten we ook de komende dagen nog groei. De kritische grens is zeker in zicht, maar we zijn niet pessimistisch."

Toegenomen druk op mantelzorg

Mantelzorgers hebben het zwaar doordat ook thuiszorgorganisaties de hulp terugschroeven. De dringende oproepen aan partners en andere mantelzorgers om de zorg voor kwetsbare ouderen op te vangen, leidt tot grote zorgen. Mantelzorgelijk en MantelzorgNL ontvangen samen honderden berichten per dag.

Advies Chinese ambassadeur Xu Hong aan Nederland

- In een interview met Brabants Dagblad geeft de Nederlandse ambassadeur Xu Hong o.a. adviezen voor de corona-aanpak: "1: uitgebreide tests voor vroegtijdige opsporing en vroege diagnose. Neem strikte en proactieve maatregelen in het eerste stadium van de uitbraak, test elk verdacht geval en traceer elke besmetting tot de oorsprong. 2: geconcentreerde quarantaine. Weinig huishoudens kunnen voldoen aan de hoge eisen voor thuisisolatie, wat kan leiden tot verdere besmetting. 3: volledige mobilisatie van de bevolking. Zonder vaccin en effectieve geneesmiddelen is isolement en sociale afstand de beste manier. "

Stijging zorgen over het virus

- EenVandaag meldt o.b.v. hun opiniepanel dat de zorgen van mensen over het virus verder zijn gestegen; van 71% vorige week naar 82% deze week. De stijging zou komen doordat het steeds meer het leven van mensen beïnvloed; vrienden en familie die het virus oplopen, baan en inkomsten die mis worden gelopen maar ook de angst om het virus zelf op te lopen zou zijn toegenomen. Twee weken geleden zou 15% bang zijn, en nu zou het gaan om 26%. Toentertijd was ook 56% niet bang, en dat zou nu nog maar 36% zijn.

Vragen en kritiek op persconferenties overheid

- In Zondag met Lubach aandacht voor de vragen die heersen na afloop van de persconferenties van afgelopen week (maandag en vrijdag). "Jonge kinderen mogen buitenspelen. Maar wat is jong? Moeten zij buiten afstand houden?" De verwarring wordt groter door de uitspraak van Rutte: "Kinderen die thuis spelen moeten afstand houden en buiten mag de groep niet te groot worden. Maar wat is te groot?"
- Hetzelfde geldt voor het bezoek van maximaal drie personen. Volgens Lubach klinkt dit te gezellig, het geeft de mogelijkheid om elke dag drie mensen langs te laten komen. Nu blijft volgens hem de verkeerde boodschap hangen. Kritiek ook op de tekst op de website van de Rijksoverheid: 'Ga alleen naar buiten voor noodzakelijke boodschappen maar doe dit alleen voor een frisse neus of de zorg voor een ander.'

Discussie over afwegingen in zorg

- Onduidelijkheid in Op1 over planbare zorg die is stilgelegd waardoor ook niet-coronapatiënten op termijn zullen komen te overlijden. Hier zou geen sprake van zijn volgens arts-viroloog Anne Wensing gezien de afschaling niet geldt voor acute zorg. Hoogleraar Besturen van Veiligheid Ira Helsloot stelt dat de zorg wél is stilgelegd en geeft als voorbeeld een patiënt met darmkanker die niet geopereerd kan worden en waarbij de oncoloog inschat dat met elke twee weken uitstel de overlevingskans met 50% afneemt.